

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

Direcció, Redacció y Administració
Travessia de la Rambla, n.º 12
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Sabadell 2 rals al mes.
 Fora 8 » trimestre.
 Un número sol. 1 »
 Anuncis á preus convencionals.

OBRA NOVA

✦ **MAR * Y * CEL** ✦

TRAGEDIA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

DON ÀNGEL GUIMERÀ

Se ven al preu de **DOS pessetas** en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, núm. 4, Sabadell.

AVIS

Ab motiu de la patriòtica festa que celebra avuy lo **CENTRE CATALÁ** d' aquesta població, avansém un dia la publicació d' aquest número.—**LA REDACCIÓ.**

LA FESTA DEL CENTRE CATALÁ

Molt nos complau poguer consignar avuy en las planas de nostre setmanari, la realisació de una festa que com la del «Centre Catalá» de Sabadell, te la virtut d' atraurer tots los cors que s' interessin per lo be de Catalunya.

Bona prova n' es l' entusiasme que desperta entre tots los verda-ders catalanistas sabadellenchs y 'l goig inmens de qu' están posehi-das las ilustres personalitats de Catalunya que ab tal motiu honrarán ab sa presencia nostra benvolguda Sabadell.

Día de joya n' es avuy per nosaltres tota vegada que nostras aspiracions se confonen ab las d' aquest Centre, nascut com Lo CATALANISTA pera treballar ab totas sas forsas pel major engrandiment y prosperitat de nostra aymada Pátria catalana.

Per aixó nos plau en esta diada veurer que 'l «Centre Catalá» de Sabadell constant en sas ideas y ferm en la defensa de tants sagrats interesos, crida á son costat á tots los bons sabadellenchs pera recordálosi que avuy com ahir y demá com sempre es nostre deber procurar la reivindicació dels drets que integran la personalitat de Catalunya, tan maltractada per los causants de la ruina espanyola.

Y 'ns plau ab mes motiu per tractarse d' una Associació que nascuda ab ben pocas forsas, gracias al indiferentisme que ofega tot sentiment noble y patriótic, ha sapigut aixecar ben alta sa bandera emprenent son penós camí cada jorn ab mes fermesa y á costa sempre de tota classe de sacrificis. Franch lo *Centre* en totas sas manifestacions y sencer en sas ideas, no li ha dolgut may parlar clar y catalá en tots quants assumptos ha prés part mes ó menys directe, segur de que sa puresa d' intencions mereixería quant no l' aplauso, 'l respecte de sos mateixos adversaris.

Heus aquí perquè saludém gojosos l' aniversari de sa inaugural, segurs de que l' acte patriótic d' avuy será un pas mes en lo camí de son engrandiment com será una nova prova de son zel en vers la realisació de la causa catalana.

No duptém pas que tot Sabadell acudirá aquest vespre á donar sos aplaudiments á la novella Associació que en lo comens de sa vida ha sabut colocar á la nostra ciutat al lloch d' honor que li pertoca en la defensa de Catalunya y en la esmentada festa podrá saturarse una vegada mes al escoltar las patrióticas paraulas dels ilustres y esforsats campions del catalanisme, de las sanas ideas que guian á tots los que de bona fé s' honran ab lo títol de catalanistas.

La festa d' avuy será purament patriótica; en lo «Centre Catalá» de Sabadell no hi caben mesquinesas políticas ni ambicions rastreras; afanyós tan solsament del benestar de la regió á que perteneix, lo mateix s' aparta dels uns que dels altres, ja que tots ells, tots los que hasta 'l present han mangonejat los alts poders, no han fet altre cosa que esfondrar en un abim de angunias totas las fonts de riquesa d'

aquesta regió tant digne de mellor sort, d' aquesta regió que, fiant á son caràcter actiu, honrat y emprenedor, s' ha conquerit ab una historia sens mácula, una hermosa fama de digna y treballadora, que pregonan per tots los ámbits del mon aquells que per falta de treball, gracias als desacerts de nostres afanyosos lliure-cambistas, han hagut d' abandonar-la pera procurar lo sosteniment de sa familia, deixant ben sentat per tot arreu lo concepte que universalment ha merescut.

Heus aquí donchs, las aspiracions del «Centre Catalá» de Sabadell y de las demás Associacions y entitats catalanistas; retornar la riquesa y perduda dignitat á nostre benvolguda Catalunya y pera sa consecució treballar ab totes sas forsas. Assistim tots, donchs, á la festa qu' avuy 's celebra, segurs de que no serán vanas paraulas las que sentirém per boca dels autorisats representants de nostra terra. Donemlos hi nostre aplauso sortit del fons del cor y aixís agermanats y units baix lo penó de las quatre barras, treballlem día y nit, y cada jorn ab mes coratge confiats de que nostres esforços han de contribuir poderosament á la reivindicació dels drets de la terra catalana, d' aquella terra que 'ns ha vist naixer, que 'ns ha amparat en nostra infantesa, que 'ns entusiasma ab son gloriós passat, 'ns alenta ab son pervindre y espera de nosaltres que prescindint de tot altre idea, nos posém á son costat al patriòtic crit de CATALUNYA Y AVANT.

SECCIÓ POLITICA

Continúa la malaltia del senyor Sagasta.

Quina ganga pera 'ls empleats que 's veuen amenassats per la crisi.

Com que aquesta no 's pot resoldre fins y á tant que estiga del tot restablert lo president del Ministeri deuen dirse aquells interiorment.

—¡Qui pogués allargar-la per una bona temporada!

Ab motiu d' haver mort la lleona del Bon Retiro de Madrid diu *El Imparcial*, que la rassa lleonina defenera, tota vegada que segons ells no quedan mes lleons á Espanya que 'l del escut de la nació y 'ls dos de la portalada del Congrès.

Aquestos son los que 'ns diuen intransigents y separatistas.

Y fins al tractar de bestias no mes pensan ab las de casa seva.

En aixó com en tot sols pensan en sobrepujar als demás.

¡Potser tenen rahó en aquest assumpto!

Diu *La Correspondencia de Espanya*, que per últim s' arribará á una transacció decorosa pera tots en l' assumpto dels projectes econòmichs.

Be prou que 'ns ho esperavam.

La tal transacció decorosa 's convertirà en que continuhin los mateixos ministres y distribuir uns quants empleos pera que callin los descontents.

Aquestas son las transaccions *decorosas* de la política espanyola.

Copiém de *La Epoca*:

«Ara lo que preocupa es trovar un ex-ministre que vulgui serho d' Hisenda.»

No 's deu recordar *La Epoca* de quan 'ls seus amichs eran al poder.

Lo difícil á Espanya fora trobar un polítich que no tingués ganas de ser ministre.

D' aquí ve 'l mal, estimat colega.

De que tots volen ficarse en lo que no entenen.

Extracte del Congrés.

«Lo senyor Ministre de Ultramar: Aquest expedient ha estat dos mesos en lo Senat.

«Lo senyor Cañamaque. No pot ser.

«Lo senyor ministre de Ultramar: Prou n' hi ha senyor Cañamaque que jo ho afirmi pera que SS. ho cregui.

Era en altre temps, senyor Balaguer, que las sevas afirmacions valían alguna cosa.

També afirmava en altres épocas teorías ben distintas de las d' avuy al esclamar.

«Ay Castilla castellana!

¡Ay si 'm trencas l' últim pal!»

Aquest s' ha trencat, y en sa presencia, y forma part encara en un dels partits que varen donar la primera destrallada.

Vejí donchs lo que poden valer sas afirmacions avuy dia.

Segons un periódich lo senyor Montero Rios ha anat á Madrid pera facilitar solucions á la crissis ministerial.

Ja sabem la primera que proposará.

Que 'l tornin á fer ministre.

La Monarquia tracta de irreflexius als reformistas de procedencia conservadora que han tornat á ingressar en las filas del senyor Cánovas.

En aixó, com en tot, s' equivoca l' esmentat periódich.

Aquí 'l únich irreflexiu es lo pays.

Que no te prou reflexió pera fer una bona nateija.

Diu *La Epoca* que aquets dias la política ha estat en *huelga*.

Huelga á Tarrassa.

Huelga de feyna.

Huelga de patriotisme.

Los únichs que no están en *huelga* son los cobros dels grants empleats.

Y *huelgan*... comentarios.

Diu un periódich madrileny que l' actual legislatura será mes curta que de costum.

(Aquesta ja es una bona notícia.)

Pero segons sembla, los desitjos del govern son que estigan obertas las Cambrás mentres los diputats puguin resistir la calor.

Si es que 'l pays no s' ha cansat de resistirlos á n' ells.

Segons la reforma en l' impost de las cédulas personals, será multat en un 200 per 100 del valor de lo que li pertoqui aquell á qui 's trobi sens' ella en lo dia senyalat.

Mes com que mana la llei que las passin á domicili y en molts pobles no s' efectua de tal manera, resulta que lo poble contribuent que 's refi de lo que la llei mana no tindrà mes remey que pagar la tal exagerada multa.

Sistema espanyol.

En altres payssos foran multats los empleats que no compleixen ab son deber. Pero segons tenim entés aixó la llei no ho mana.

PROTECCIONISME D' OCASIÓ

Per si no haguessin estat prou conegudas ja totas las malas arts dels que fan política no més pera arribar al poder, últimament hi ha hagut tal desaparició de caretas en la qüestió proteccionista, que en lo dia de avuy sols nos queda pera pintar ab una exacta expressió la síntesis de misèrias de tots los partits de Espanya, recordar aquella encertada frasse de que *tots son pitjors*.

Los conservadors que han negociat ab l' extranger tractats lliure-cambistas, com lo de Alemania per exemple, se declaran partidaris de la protecció; los reformistas que tan partidaris *enragé* foren de la llibertat de comers ab son primer nom de *esquerrans*, ara son també proteccionistas, y 'ls fusionistas que tantas calamitats li han portat al pays ab sas exageracions de escola, ara 's presentan decidits á *transigir* ab un sistema económic en que no creuen, segurament ab l' unich objecte d' atendre á la corrent de moda que ara sembla més propia pera enganyar als ignocents espanyols.

Peró aixó de acceptar ó transigir ab las doctrinas proteccionistas, no 's crega que 'ls tals partits ho fagin renegant en absolut de sa *conseqüència de principis*, no senyor; tots ells en teoria son lliure-cambistas, y sols las *circunstancias* en que 's troba actualment la nació fan que 's rendeixin al *patriòtic sacrifici* de olvidar temporalment sas aspiracions, pera que no 's puga retreurer sa intolerancia devant de la opinió pública.

O mellor dit: los partits polítichs després de haver plantejat las *excel·lents* teorías que tant de bé han fet á la Agricultura y á la Indus-

tria, ara volen fer la *parodia* de un sistema mitj proteccionista pera que 's convensin los *tossuts* productors de que no tenen rahó en sas queixas, donchs saben ferho tant desastrosament que ni las causas mellors en sas mans poden arribar á altre extrém que al desastre més complert.

Per altra part, si considerém que 'ls *bons* resultats obtinguts son tant eloqüents que per sí sols fan ja la apologia del lliure-cambi aplicat á Espanya, haurém de regoneixer quant just es que no 's desprenguin los partits anomenats de sos ideals econòmichs, aplassant tot lo més la nova campanya en son favor pera 'l día aquell en que las cosas vagin bé altra vegada y estigui 'l pays en disposició de experimentar un altre prova que pugui tornarho á deixar ab las mans al cap.

Semblant conducta no pot ser més llògica. Y qué se 'ls ne dona als Cánovas, Sagasta y López Domínguez de la prosperitat de sos electors, si ells tot lo que desitjan ja ho logran cada vegada que arriban á las poltronas del ministeri seguint el *turno legal de los partidos*. ¿Per ventura ha de preocupar á tan eminents personalitats la horrorosa crissis que sas mans responsables li han ocasionat á la producció? Prou fan quan reben galantment á Comissions que voldrian veurer cent lletguas lluny y quant prometen interessarse en assumptos que may s' han de mirar per alló de que 'l prometre no fá pobre.

Y després de tot, lo poble té paciencia. Demá vindrán á Catalunya los més cinichs representants de tan podridas agrupacions y 'ls catalans fins arribarém á obsequiarlos fentlos hi visitar las fábricas que ells mateixos han despullat de vida: tontos de solemnitat, no sabém compendrer que ells devant de sa trista obra, encara tindrán prou estoica tranquil·litat pera dirnos que de ella 'n tenen la culpa las *circunstancias*.

¡Bons estém! En mitj de tot ha de consolarnos la franca actitud dels republicans que ja 'ns diuen que son lliure-cambistras en absolut y sense paliatius de cap mena.

Aixó sí: á excepció dels possibilistas barcelonins que per boca de *La Publicidad* s' anomenan *proteccionistas* de veras y... al mateix temps s' adhereixen *incondicionalment* á las ideas de son *ilustre jefe* don Emilio que es del més devots admiradors de Cobden. Dígujho sinó 'l darrer discurs que el *eminente orador y gloria de la tribuna española*, senyor

Castelar, feu en las Corts ab motiu de la discussió del *Mensaje*, y confirmiho la altissonant, entussiasta, absoluta y definitiva adhessió que *La Publicidad* y 'ls Centres ó Comités possibilistas catalans enviaren al incomparable *artista de la paraula*.

Resumint: tots son uns.

(De *L' Arch de Sant Martí*.)

RECORTS D' ESTIU

AL DISTINGIT POETA JAUME NOVELLAS DE MOLINS

Passaren las delicias dels poetes:
la verdor de la altiva pollancreda,
la alegria de l' an que en la verneda
feya son niu, teixint cançons d' amor;
aquellas tardes del estiu distretas,
del Agost las vetlladas deliciosas
passadas en conversas amistosas:
¡tot se n' ho ha dut lo vent de la tardor!

Tot se vesteix de funeral tristesa,
d' aqueixas encontradas fuig la vida,
la fulla cau del arbre esgroguehida
com del cor d' un ancià las ilusions;
lo sol vola pel cel ab més llestesa.
lo riu glassantse en corrent detura,
per abrigar l' herbey de la planura
la neu devolla dels altíssims monts.

Las diadas d' amor y d' alegria
¡que depresa amich meu, s' envaporen!
com mes felicitat al cor portaren
mes amarchs ara trovo llurs recorts.
Los plahers d' aqueix mon son flors d' un día
que mustiga l' alé de la tempesta,
com de Tot-sants á la solemne festa
segeix lo día fúnebre dels morts.

¿Hont sou, himnes de goig, cançons melosas
que ma ànima cent voltas recrearen
y en somnis de ventura la portaren
fins al cancell mateix del paradís?
Regalada armonía ¿ahont reposas?
¿hont son, arpa del cor, tas notas bellas?
¡baldament que jamay á mas orelles
sonat haguesseu, per morir aixís!

Tot ha passat, plahers, bellesa y notas,
deixant mon esperit plé de frisança,
y amagat l' astre hermós de la esperansa
que 'm guiava camí d' un ideal;
plouhen sobre mon pit amargas gotas
de fel d' anyorament, nía en ma pensa

de desenganys una volior immensa,
com presagi funest d' un temporal.

Fullas, del bosch arreballadas, miro
d' una ventada en l' ayre ser joguina;
¿quí dels mortals al veureho endevina
ahont lo terbolí las ha de dur?
¡ah, quantas voltas per mon cor sospiro,
sentintlo tremolar com fulla d' arbre,
tot invocant un funerari marbre
que d' est mon me separi com un mur!

¿Quant serà que, acabantse aquest desvari,
podré veure rompudas las cadenas
que 'm lligan, y volar á las serenas
regions de la immortal felicitat?
¡si 'm deixesses tas alas per volarhi
àngel ditzós que 'm vetllas nit y dia!
á las horas potser no frissaria,
puig no té may hiverns la eternitat.

Amich meu, puig me sembla que la terra
té fam de mon cadavre, 'm despedeixo;
serà eix potser l' últim recort que 't deixo,
penyora de ma eterna gratitut:
prenlo, y gira tos ulls á la alta serra;
ahir la veyam verda, avuy es blanca:
pensa que es curt també lo temps que manca
per marcirse ta hermosa joventut.

JAUME VINYALS Y MONCLÚS.

Desembre de 1887

NOVAS

En lo tren mixto que passa per aquesta ciutat á dos quarts de vuit del vespre, arribarán los distingits patricis que venen á honrar ab sa cooperació y sa presencia la Vetllada inaugural que aquesta nit celebra lo *Centre Catalá*.

Ab tal motiu Sabadell hostatgerá per algunas horas á las personalitats mes eminentes de la causa catalanista. Podém citar entre ellas al President de la *Lliga de Catalunya* don Pau Sans y Guitart; lo Director de *La Renaixensa* de Barcelona, don Angel Guimerá; lo Director de *La Ven del Montserrat* de Vich, Mossen Jaume Còllell; l' autor dels immortals poemas, *La Atlántida* y *Canigó*, Mossen Jacinto Verdaguer; lo conegut industrial don Ferrán Alsina y l' celebrat escriptor don Joaquim Riera y Bertrán. A més es probable que assisteixen á la festa l' incansable publicista don Sebastiá Farnés; lo director de *L' Arch de Sant Martí*, don Joan Serra y Sulé; lo President de la *Associació catalanista d' excursions científicas*, don Cessar August Torras; del *Diario de Barcelona*, don Gayetá Cornet y Mas; lo President del *Centre Escolar Catalanista* don Narcis Verdaguer y Callis; lo Director de *L' Art del Pagés*, don Francisco X. Tobella; lo President del *Centre Catalá* de Sant Sadurní de Noya, don Joan Vivé y Morera, lo conegut propagandista, don Felip de Hita y Morros y 'ls joves inspirats poetas, don Jaume Novellas de Molins y don Joan Freixa y Cos. També arribarán aquest vespre representants autorisats del *Consistori dels Joch florals* de Barcelona, de la *Associació Catalanista* de Reus y de *Lo Somatent* de la ma-

teixa ciutat: del *Centre Català* de Masnou; del de Capellades, del de Sant Pol de Mar y del *Centre Catalanista Provensalench* de Sant Martí de Provensals y altres entitats que sentim no recordar.

LO CATALANISTA dona per endavant la mes coral benvinguda á tan ilustres hostes y desitja que al retornar á sas llars puguén endursen grabadas en lo cor gratas impresions de sa vissita á nostra ciutat.

* * *

Demá á dos quarts de una de la tarde tindrà lloch á la Salut lo dinar ab que 'ls catalanistas d' aquesta ciutat celebren sa festa Inaugural del present any en boscú a las respectables personalitats que arribarán aquest vespre.

Segurament que l' acte revestirá excepcional importancia.

Demá diumenge 's posará en escena en nostre Teatro Principal per la companyia de ópera italiana que ab tan bon acert dirigeix l' intelligent Mestre senyor Petri la tant celebrada producció de Verdi: *Rigoletto*.

Segons se 'ns diu, está ja resolta la colocació d' un *apeadero* en l' extrém de la Rambla, quedant aixís satisfetas las aspiracions dels vehins d' aquells barris, que tant temps feya qu' ho demanavan.

Dita reforma 's portará á cap al obrirse la Exposició Universal de Barcelona, serrint de moment no mes pera 'ls trens-tramvias.

Rebi nostre Municipi y son digne President don Joan Casanovas, nostre entusiasta aplauso, tota vegada que á sas gestions es deguda la citada reforma que tant complaurá als que viuen per aquells carrers, tant apartats de l' estació.

Ab éxit regular tingué lloch la representació de l' ópera *Hernani* lo diumenge passat en lo Teatre Principal, distingintse la senyora de Sanctis y 'l senyor Ibañez y Leoni.

Llástima que 'l barítono senyor Ordeig no estigués á l' altura de sos companys.

Lo mestre Petri bé y la orquesta Fatxendas com de costum, ajustadíssima.

Esmeradament imprés en los tallers de *La Renaixensa*, hem rebut la Tragedia en tres actes y en vers, original del eminent poeta y mestre en Gay-Saber don Angel Guimerá *Mar y Cel*, que ab tan favorable éxit s' estrená en lo Teatre Catalá (Romea) la nit del 7 del passat Febrer y de la qual nos ocuparem ja en un de nostres passats números.

Agrahim al autor l' obsequi que 'ns ha dispensat.

Una dona que 's troba detinguda en las Presons de nostre partit, lo passat divendres parí felisment un noy que fou apadrinat en son bateig per nostre digne Alcalde don Joan Casanovas y sa distingida esposa donya Elvira Armengol, corresponent aixís als desitjos de la interessada.

En la nit del passat dilluns s' estrenaren los nous fanals que al objecte d' augmentar la llum, han sigut colocats en la Rambla de nostra ciutat, ab los quals la Comissió d' obras ha conseguit molt favorablement l' objecte que 's proposá.

Rebi nostra mes coral enhorabona.

La companyia dramàtica del Ateneo Sabadellés va comensar sa tasca lo passat diumenge, estrenantse ab lo drama *La Rosa blanca* del célebre autor dramàtic don Frederich Soler (Pitarra). Lo desempeany res deixá que desitjar si 's te en compte las condicions de l'obra gens apropòsit pera lluhirshi aficionats.

Ab tot, l'èxit hauria sigut complert si la senyora Grau, encarregada del paper de Rita, hagués secundat millor sa part que l'ejecutá d'una manera ben poch recomanable per la inseguritat que tenia del personatge.

Lo terceto dels ratas cantat después com á fi de festa per los senyors Seret, Figueras y Tarrida agradá com de costum y lo que causá mes agradable sorpresa y cridá mes l'aterció de la distingida concurrencia que omplia lo Teatre fou veurer repetir lo cuadro per noys que 'l mes gran conta 7 anys, fills tots ells de socis del propi Ateneo.

Estavan segurs de lo que feyan y ab aixó dit está sortiren airoso de son comés. Unim nostres aplausos als del públich felicitant al mateix temps á son intel·ligent director senyor Cendra.

S' está imprimint, y va á sortir molt aviat, un volum de poesías del mal-lograt jove y llorejat poeta, en Francisco Casas y Amigó, ab un prólech del Mestre en Gay-Saber don Marian Aguiló. Igualment se van recullint totas las composicions que deixá escrites lo plorat Sacerdot mallorquí, Reverent, Joan Guiraud, pera publicarlas en un tomet que portará una introducció escrita per Mossen Miquel Costa y Llobera.

La provincia de Santa Clara, en las Antillas, concurrerá á la Exposició Univirsal d'una manera brillant. La junta executiva de dita provincia encarregada de promouere la concurrencia d'expositors, pren per lo seu comte la expedició á Barcelona de tots los productes d'aquella demarcació.

L'entussiasme produhit per la idea de la Exposició es gran en aquella apartada terra, y bona mostra n' es l'oferiment de la Companyia dels vapors correus de la Habana, de transportar de franch tots los productes destinats á la Exposició fins á la capital de Cuba, desde ahont se n' ha de fer càrrech la companyia Trasatlántica.

De *La Veu de Monserrat* de Vich:

"Sabém que nostre Excm. Prelat va preparant una rica colecció d'objectes d'art reli-giós, que son verdaderas joyas arqueológicas del Bisbat de Vich, pera fer una instalació diocesana en la Exposició Universal de Barcelona. Per altra part lo Circul Literari cre-yém hi contribuirá també ab algunas de las preciositats que te recullidas en son Museu, de modo que per la secció retrospectiva no duptém figurará Vich dignament en lo gran Certámen en la capital del Príncipat."

Copiém de nostre estimat colega *La Renaixensa*:

Tristesa, y encara mes que tristesa, indignació, s' experimenta al passar qualsevol dia feynar en las horas de treball per aprop de la fàbrica dels senyors Batlló y Batlló establerta com saben nostres lectors en l' Ensanche de Barcelona. Aquell inmens edifici que tants afany costa en un país com lo nostre en que 'l que treballa y pensa te de bregar, com ab enemichs encarnisats, ab los que no treballan ni pensan, se troba avuy completa-ment tancat, confiada tota la vigilancia de sas interminables quadras á un sol guardiá, mes solitarias y desertas totas las sevas construccions que 'l mes desert cementiri.

Dihém que causa més que tristesa indignació y ho torném á dir, considerant que allí dintre, en aquella superfície de sis hectàreas, hi ha inactius, consumintse sota una capa de pols, cinquanta tres mil fusos, mil docents xeixanta cinch telers, mortas ab la inamovibilitat dels esquelets catorce máquinas de vapor ab força de noucents cavalls efectius, y trets al carrer dos mil obrers que allí dintre guanyavan lo pa de sas famílies y que ara han fugit buscant la vida que aquí 'ls faltava á la América y al Africa molts d'ells pera no tornar may mes á la terra de la pátria.

S'acosta la época de la Exposició Universal: molts serán los ministres y ex-ministres causants de la miseria de Catalunya que viadrán á visitar aquesta ciutat, ab la rialla de la felicitat dispensant salutacions y rebent obsequis exagerats d'aquells de nostres paisans que, porque ells viuen bé, no 's volen recordar dels fabricants que s'han empobrit y dels obrers que senten fam per las culpas d'aquestos personatjes, que en altre país mes práctic que 'l nostre no haurian sortit del nivell ahont las vulgaritats viuen y moren ignoradas.

Donchs, á aquestos personatjes, y entre ells sobre tot al senyor Sagasta, que no ha estat may á Barcelona en prova de las *simpatías* que té als catalans, deu lo senyor Rius y Taulet mostrárloshi la fàbrica dels senyors Batlló y Batlló y á la porta d'ella, d'aquest temple del treball profanat, deuen acudir en manifestació muda tots los obrers sense feyna á veure passar lo president del Consell de ministres ab los representants de totas las nacions convocadas al Gran Certámen, pera que 'l mon se conveni de la ineptitud dels polítichs espanyols y de que Catalunya es digne de millor sort de la que li ha capigut dintre d'Europa, amarrada, ella que es tota activitat y sá judici, á una nació com aquesta en que 's viu no mes pera gastar sense solta, pera enrahonar sense saber lo que 's diu y pera dessangrar á Catalunya, porque te esperit pera marxar al costat de las regions mes avansadas d'Europa per lo camí de la civilisació: com ho prova ab la seva Exposició Universal feta á Barcelona, quan á horas d'ara Madrid no ha pogut organisar encara, per mes esforços que ha fet, una senzilla exposició regional dels fruyts d'aquella provincia.

Havent rebut la Empresa de *La Renaixensa* repetidas indicacions dels suscriptors de fora de que arribavan á sas mans en estat deplorable las láminas que mensualment ha vingut regalant, y no trobant manera hábil en nostre país de corretjir aquest inconvenient del ram de correus, substituhirá desde 'l mes de Mars aquella publicació mensual per la d'una biblioteca en que s'hi contindrán obras modernas d'escriptors catalans sobreviyents en nostra Historia.

Aquesta biblioteca, de la que 's repartirá un plech cada setmana, comensará ab la publicació per primera vegada en catalá, dels viatjes notabilíssims que als primers anys d'aquest sigle feu per l'interior del Africa l'ilustre patrici D. Domingo Badía y Leblich, á qui 'l mon glorifica ab lo nom d'Ali Bey el Abbassi.

Lo folletí seguirá publicantse cada dilluns com s'ha vingut fent fins ara y en altre dia de la setmana 's farà 'l reparto de la nova publicació.

Volent á més contribuir en la mida de sas forsas á commemorar la época de la Exposició Universal de Barcelona, regalará á sos suscriptors actuals y als que se 'n fassin durant los mesos de Mars y Abril un llibre de unas 400 planas luxosament imprés en excelent paper, ab lo titol de *Llibre de la Renaixensa*, contenint poesias selectas de cada un dels millors poetes catalans y travalls dels prosistas que més enalteixen nostra literatura.

L' Excm. Sr. Alcalde de Barcelona, President de la Exposició Universal, ha dirigit al Sr. President de la Càmbra de Comerç d' aquesta ciutat, lo següent telegrama:

—“Prego á V. fagi públich en sa provincia, que las demandas d' emplassament pera las galerías del Palau de la industria y de ciencias acaban lo dia 10 del corrent Mars.

La secció líric-dramática del Ateneo Sabadellés donará demà diumenge una variada y escullida funció, baix lo següent programa: 1.er *Sinfonía* per la orquesta.—2.^{on} La sarsuela en un acte, *El hombre es débil*.—3.^{or} Wals de la sarsuela La Gran Via, *El Caballero de gracia*.—4.^{rt} Romansa de barítono de la sarsuela, *El diablo en el poder*.—5.^{nt} La sarsuela en un acte, *Dorm*.—6.^è *Los tres ratas* per los tres noys que 'l cantaren lo passat diumenge.

La secció de Agricultura é Industria de la “Lliga de Catalunya” ha dirigit al senyor President del Consell de Ministres una exposició, en la qual, després de aduhir varis datos pera demostrar lo perjudici que per la falta de carbó mineral espanyol y económic sufreixen los interessos nacionals, unit á la gran pèrdua de treball y capital, proposa la Secció al Govern de S. M. la immediata aplicació de las següents midas protectoras dels interessos generals d' Espanya:

Concedir, per lo terme de vint anys, á las companyías espanyolas explotadores de minas de carbó en terra nacional, tots los drets y prerogativas otorgables á las colonias industrials.

Abonar á las companyías ditas una prima de compensació consistent en los tants per cent que á continuació s' expressan, del import que en la venda los representhi á las companyías la rebaixa ó rebaixas que en endevant introduheixin en los actuals preus á que 's venen en las minas los carbons nacionals. La compensació que sia: En los anys 1 y 2 lo 90 per 100; en los 3 y 4 lo 80; en los 5 y 6 lo 70; en los 7 y 8 lo 60; en los 9 y 10 lo 50; en los 11 y 12 lo 40; en los 13 y 14 lo 30; en los 15 y 16 lo 20; en los 17 y 18 lo 10; y en los 19 y 20 lo 5 sobre lo valor representat per la rebaixa introduhida.

Eximir, durant vint anys, als barcos espanyols, de vapor y de vela, que 's dedican al trasport de carbons nacionals entre ports de la Península é illas adjacents, de la totalitat de drets y gabelas imposables en los ports de descarga.

Subvencionar ab un 25 per 100 de son cost total y efectiu, los ramals de vía férrea económica expressament construhits pera conduhir los carbons desde las minas als més pròxims ports d' embarch.

Segons comunicació rebuda per lo senyor Alcalde de Barcelona, lo president del Comité Austriach pera la Exposició Universal participa al senyor Rius y Tauler que lo Palau d' instalació de productes d' Austria será una cosa artistica y molt bona, per quant, fins la balustrada será de ferro verge, molt treballat.

Altras noticias indican també, que realment será notable la colecció d' objectes que dita nació exposará en aquesta capital ab motiu del Certámen que 's prepara.

Hem rebut la memoria del Banch de Sabadell llegida en la Junta General ordinaria de Accionistas celebrada lo dia 19 del passat Febrer, comprenent las operacions corresponents al sisé exercici social ó sia 'l de 1887.

Lo moviment dels comptes principals 's manifesta per la xifra de pessetas 24.098,500'78 en lo compta de Caixa; 23.994,294'70 pessetas en los comptes corrents; 35.284,246'06 pes-

setas en la d' Efectes de giro; 4.039,660'61 en la de Llanas y 2.138,236'75 sen la de Imposicions.

Lo producte obtingut per tots conceptes resultá ser de pessetas 188,615'12, de las quals deduhint 50,439'78 pessetas per varis gastos resultá un saldo en lo compte de Balans de pessetas 138,155'34, lo qual, després de las deduccions reglamentarias, permet repartir als Accionistas 6 pessetas per acció ó siga '18 per 100 del capital efectiu, quedant encara un sobrant de 31,553'02 pessetas para aumentar '1 Fondo de reserva voluntari.

En los sis anys que van desde la fundació del Banch s' han destinat al compte de Previsió la cantitat de 90,208'91 pessetas las quals representan mes del 8 per 100 del capital efectiu.

La cartera del Banch 's componia en 31 de Desembre de 864,654'72 pessetas en Efectes de giro y de 725,000 pessetas nominals d' Efectes públichs representats per Bitllets Hipotecaris, Deute exterior 4 per 100 y Amortisable 4 per 100 que figuraran en lo Balans per un valor efectiu de 545,813'59 pessetas. Notis que 'l tipo calculat es molt inferior al de cotisació al finalisar l' exercici.

No podem menos que felicitar á la Direcció y Administració del Banch de Sabadell pel resultat satisfactori obtingut en aquest últim any y mes quan pera lograrlo, deu haver tingut que lluytar ab grans dificultats tenint en conte l' estat de crisis per que passa nostra desdijada nació.

ANUNCIS OFICIALS

BANCH DE SABADELL

Aquesta societat procedirà al pago del dividendo de beneficis de sis pessetas per acció, acordat en la Junta general celebrada lo dia 19 dels corrents, en los dias feyners compresos desde 'l 27 del actual Febrer al 10 del próxim Mars abdos inclosos, de 9 á 12 del matí.

Transcorregut dit plasso, quedarán tan sols destinats pera l' eamentat pago, los dimars no festius de cada setmana, de 10 á 12 del matí.

Los senyors accionistas que féren lo deposit en Secretaria d' aquesta societat pera concórrer á la mentada Junta general, podrán passar á recullir sas accions en los dias y horas consignats, mitjantsant la presentació del corresponent resguart.

Sabadell 21 de Febrer de 1888.—L' Administrador, *Pere Llonch y Font*.

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 4,060 pessetas procedentas de 365 imposicions, essent 6 lo número de nous imponents.

S' han tornat 3,837 pessetas 70 céntims á demanda de 20 interessals.

Sabadell 26 de Febrer de 1888.—Per lo Director, lo Tresorer, *Pau Turull y Comadrán*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

PERA 'LS MONTE-PIOS

Papeletas de cobro á 7, 8 y 9 rals milé, segons la classe del paper. 400 Estats, 80 rals; 1,000 Reglaments á 16 páginas, 35, 40 y 50 pesetas, segons la classe del paper.

Imprempta de J. Comas, Capmany, 18.—Sabadell

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus. Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los libros se entregan á las 48 horas de encarregats.

RAMBLA, 70, CAPMANY, 18

NUMERADOR AUTOMÁTICH

Se'n ven un ab lo qual se pot numerar desde 'l número 1 al 9,999. Dirigirse á la Rambla, número 70.

TINTA COMUNICATIVA COLOR VIOLETA

Se fan Facturas, Cartas, Memorandums, Lletres y tota classe de documents.

Aquesta casa ha rebut grans colleccions de characters pera tota classe de traballs y especialment pera targetas á varios colors.

IMPREMTA, CAPMANY, 18.—SUCURSAL, RAMBLA, 70

JOAN COMAS.—SABADELL

FESTA INAUGURAL DEL CENTRE CATALÁ DE SABADELL

Contenint tots los discursos y poesías que 's llegiren en la vetllada inaugural de dit Centre y los més importants del dinar que tingué lloch lo día 27 de Mars de 1887.

De venda en lo Centre de suscripcions de D. Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, número 4, Sabadell.—Preu 1'50 pessetas.

TALLERS

DE

Imprempta, Litografia, Encuadernacions
Llibres especials y ratllats

JOAN COMAS FAURA

PAPERERÍA

Papers pera cartas de totas classes.—Paper "Mill."—Blanchet.—Fantasía.—Embalatje.

PLEGADORS DE PESSAS

Se fan plegadors de totas classes en fusta y en cartró, ab lo nom imprés, si aixís se desitja. Plegadors de 10 per 70 ú 11 per 72 centímetros, sense nom, á 12 duros milé y ab nom á 13 duros milé. En cartró á preus baratos.

TALONARIS

á 4 rals de 100 fullas de dos classes, á 5 rals los de Entrego y á 7 rals los de Pedido y de Vale.

IMPRESIONS

Facturas.—Sobres.—Memorandums.—Membrets.—Talonaris.—Reduccions de preu.—Tarjetas, etc., etc.

ENCUADERNADORS

de varias classes pera cartas.—Capsas pera Facturas, Lletres, Rebuts y altres documents.

Tallers: Carrer de Capmany, núm. 18.

Sucursal: Rambla, núm. 70.

OBRAS CATALANAS DARRERAMENT PUBLICADAS

LA ESPURNA

COMEDIA EN UN ACTE
ORIGINAL DE

JOAQUIM RIERA Y BERTRÁN

Preu: Una pesseta

LA GENT DEL ANY VUYT

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS
ORIGINAL DE

Mossen Jaume Collell

Preu: Dos pessetas

BOSQUEROLAS

APLECH DE POESÍAS
DE

JAUME NOVELLAS DE MOLINS

Preu: Dos pessetas

LO SOMNI DE SANT JOAN

LLEENDA EN VERS
DE

Mossen JACINTO VERDAGUER

Preu: Tres pessetas

Totas aquestas produccions poden trobarse en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, número 4.—Sabadell.

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL